

Motion till riksdagen

1989/90:Bo61

av Claes Roxbergh m.fl. (mp)

med anledning av prop. 1989/90:126 Ändring i lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m.

Propositionen

Propositionen innebär dels en skärpning av naturresurslagen i det att alla stora anläggningar för omhändertagande av miljöfarligt avfall liksom större förbrännings- och vindkraftsanläggningar skall prövas av regeringen, dels en uppmjukning i det att den nuvarande kommunala vetorätten skall omvandlas till huvudregel och att regeringen därmed, må vara i mycket få och specifika fall, kan gå emot en kommun och etablera en miljöstörande verksamhet inom kommunen.

Den kommunala vetorätten skall behållas

Miljöpartiet de gröna anser inte att den kommunala vetorätten skall inskränkas. Det finns mer restriktiva möjligheter att klara de eventuellt ofrånkomliga miljöstörningar, gifter och avfall, som ännu inte har kunnat stoppas eller begränsas i produktionen av varor och energi.

Sedan naturresurslagen tillkom har för övrigt inget nytt i sak inträffat som påkallar en ändring av lagen. Kärnavfall och annat högriskavfall var kända redan vid lagens tillkomst. Detta faktum är i sig en tillräcklig grund för avslag på propositionen. Den kommunala vetorätten ligger helt i linje med principen om kommunalt självstyre.

Kommunernas självbestämmande bör snarare stärkas än urholkas. Om en kommun, även om så bara i undantagsfall, fråntas rätten att bestämma över en industri- eller energilokalisering, så innebär detta en kränkning av kommunens integritet som självständigt beslutsorgan. Detta kan i sin tur medföra att kommunpolitikernas representativa auktoritet naggas i kanten och att engagemanget i kommunalpolitiken kan komma att minska. Regeringen äventyrar alltså med sitt förslag principen om den kommunala självstyrelsen, vilken bär upp den mest aktiva politiska nivån i Sverige i dag.

Handläggning i strid med demokratiska principer

Propositionen har pressats fram på mycket kort tid sedan vetokommittén i december 1989 avlämnade sitt betänkande (SOU 1989:105). I denna fråga vore det en självklarhet att ge alla kommuner tid att yttra sig, inte bara ge-

nom kommunstyrelsen eller dess arbetsutskott, utan även efter behandling i fullmäktige: förslaget rör ju i praktiken en inskränkning i det kommunala självbestämmandet. Flertalet av de kommuner som hunnit svara är också negativa till inskränkningar i det kommunala vetot. Tiden för remissvar har dock satts mycket snävt och många kommuner har inte hunnit svara trots att man önskat: redan i slutet av februari 1990 skulle svaren vara bostadsdepartementet tillhanda. Med tanke på jul- och nyårsuppehåll i den kommunalpolitiska verksamheten är detta en uppseendeväckande kort remisstid i en fråga som just berör samtliga kommuner. Vår fjärde största kommun till invånartalet, Uppsala, har exempelvis efter fullmäktigedebatt i mars avvisat förslaget men deras svar finns inte i den stencilsammanställning som delgivits oss separat: remissvaren är inte redovisade annat än summariskt i propositionen.

Det kan sålunda på goda grunder ifrågasättas om regeringen vid beredningen inhämtat behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter (förslaget berör ju faktiskt samtliga kommuner i landet) och om samslutningar och enskilda fått tillfälle att yttra sig i den omfattning som behövs.

Enligt vår uppfattning utvisar den föreliggande utredningen uppenbara brister.

Risk för köpslagen om miljöstörande etableringar

Lagförslaget innebär att regeringen söker lämplig plats för exempelvis slutförvaring av kärnavfall i olika kommuner. För att undvika tillämpning av lagen kan regering och kommun lätt försätta sig i en förhandlingssituation där fördelar i andra avseenden kan komma att erbjudas den kommun som accepterar ett lager för högriskavfall. Detta är ett möjligt och mycket olyckligt utfall av lagen.

Detta är ytterligare ett skäl som enligt vår uppfattning talar för avslag på propositionen.

Förvaring av högriskavfall på produktionsplatsen

Principen för all industriell verksamhet och energiproduktion måste vara att miljöstörningar, som undergräver livsbetingelserna för växter, djur och människor inte får förekomma och att de som förekommer snarast möjligt skall upphöra.

Den kommun, som medger att en miljöfarlig verksamhet lokaliseras i kommunen, påtar sig ett ansvar för de miljöproblem som därmed åsamkas kommunen. Kommunen kan inte utan vidare tillåtas "exportera" problemen till annan kommun. Varje beslut om produktion eller produktionsförändring, som medför giftiga avfall, utsläpp, strålning eller buller måste föregås av kommunalt fullmäktigebeslut så att även ansvaret odelat ligger på kommunen. I beslutet måste anges hur avfall skall omhändertas och när och hur revision skall genomföras.

I den mån miljöfarlig verksamhet inte har upphört bör dess högriskavfall inte tillåtas transporteras från produktionsplatsen. Krav om lokal och direkt

lagring bör kunna ställas i de kommuner som har accepterat exempelvis lokaliserings av kärnkraftverk. Detta krav gör viss miljöfarlig verksamhet omöjlig, vilket även är den avsedda effekten.

Mot. 1989/90
Bo61

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår proposition 1989/90:126,
2. att riksdagen, vid avslag på yrkande 1, låter komplettera utredningen i ärendet,
3. att riksdagen hos regeringen begär förslag till lag om förbud för transport av högriskavfall från produktionsplats.

Stockholm den 23 april 1990

Clas Roxbergh (mp)

Inger Schörling (mp)

Kjell Dahlström (mp)

Krister Skånberg (mp)

Carl Frick (mp)

Kaj Nilsson (mp)

Anders Nordin (mp)

Eva Goës (mp)

Marianne Samuelsson (mp)

Gösta Lyngå (mp)

Anna Horn af Rantzien (mp)

